

Sanakirja

Klikkaamalla kirjainta saat sanakirjan sanat näkyviin.

Sivu päivitetty 9.7.2018

A

Abatasepti (Orencia)

Biologinen reumalääke, T-solujen aktivoitumisen estäjä.

Adalimumabi (Humira)

Biologinen reumalääke, tuumorinekroositekijä-alfan estäjä.

AFOS

Alkalinen fosfataasi, mm. sappiteiden ja luuston toimintaa kuvaava koe

Akupunktio, akupunkturi

Kiinalaisperäinen neulahoitomenetelmä, jota käytetään pääasiassa kivun hoidossa.

ALAT

Alaniiniaminotransferaasi, maksaentsyymi, jota eniten käytetään mitattaessa maksan toimintaa mm. lääkehoitojen yhteydessä.

Allopurinoli (Allonol, Apurin, Zyloric)

Kihtilääke, vähentää virtsahapon muodostusta elimistössä.

Aminohappo

Proteiinin, valkuaisaineen rakenneyksikkö.

Amitriptyliini (Noritren, Triptyl)

Keskushermostoon vaikuttava lääke, jota usein käytetään helpottamaan fibromyalgiapotilaan kipuja.

Amyloidoosi

Huonoliukoisten valkuaisaineiden saostumista kudoksiin, voi olla seurausta pitkään jatkuneesta reumaattisesta tulehduksesta.

Anakinra (Kineret)

Biologinen reumalääke, estää interleukiini 1:n toimintaa.

ANCA

Antineutrophil cytoplasmic antibody, valkosolun soluliman vasta-aine.

Anemia

Anemiassa veren hemoglobiiniarvo on normaalia alhaisempi ja veressä on vähemmän punasoluja. Sen seurauksena veren hapenkuljetuskapasiteetti kudoksiin on heikentynyt.

Aneurysma

Verisuonipullistuma

Angiografia

Verisuonten varjoainetutkimus

Analgeetti

[Kipulääke.](#)

Anti-inflammatorinen

Tulehdusta vähentävä.

Antigeeni

Aine, joka aiheuttaa elimistössä immunologisen vasteen, vasta-aineiden eli immunoglobuliinien muodostumisen tai soluvälitteisen immuunivasteen.

Antikoagulantti

Veren hyytymistä ehkäisevä aine.

Antikolinerginen

Ei-tahdonalaisen hermoston parasympaattisen osan lamaava. Esimerkiksi suun kuivuminen on tyypillinen antikolinerginen ilmiö.

[Apremilasti](#)

Nivelpsoriaasin pitkäaikaishoito aikuisilla, jos perinteinen hoito ei ole tuottanut tuloksia tai sitä ei voi käyttää.

Arakidonihappo

Ravinnossa yleinen rasvahappo, josta elimistö muodostaa mm. tulehdusta ja kipua aiheuttavia prostaglandiineja.

Arteriitti

Valtimotulehdus.

Artriitti

Niveltulehdus.

Artrodeesi

Nivelen luudutus, nivelen jäykistäminen leikkauksella.

Artroosi

[Nivelrikko.](#)

Artroplastia

Nivelenmuovausleikkaus, nykyään usein tekonivelleikkaus.

ASAT

Aspartaattiaminotransferaasi on aminohappojen aineenvaihduntaan liittyvä entsyymi, joka toimii maksasolujen sisällä. Sitä esiintyy myös mm. sydänlihaksessa, luurankolihsissa, munuaisissa ja punasoluissa. Vaikka sitä yleisesti pidetään maksan tilan mittarina, saattaa sen pitoisuus kohota myös myosiiteissa.

[Asetyyლისისყილი](#) (ASA, Aspirin, Disperin)

Lyhytvaikutteinen tulehduskipulääke, jota nykyisin käytetään pääasiassa estämään verisuonitukoksia.

Asidoosi

Veren liiallinen happamuus. Esiintyy Sjögrenin syndroomassa silloin, kun munuaisputket eivät eritä normaalisti aineenvaihdunnan tuloksena syntyneitä happoja ja ne kertyvät vereen.

Atrofia

Solunrappeutumisesta ja/tai solunkuolemasta johtuva surkastuminen tai kuihtuminen.

Atrofinen gastriitti

Mahalaukun limakalvon surkastuttava tulehdusvaurio ja toimintahäiriö.

Atsatiopriini (Azamun, Imurel)

Reumatautien hoidossa käytetty solunsalpaaja.

Aurotiomalaatti (Myocrisin)

Perinteinen kulta sisältävä nivelreuman lääke.

Autoimmuunitauti

Tulehdustauti, jossa on vasta-aineita omia kudoksia kohtaan eli autovasta-aineita. Reumataudeista suuri osa, esim. [SLE](#), [nivelreuma](#) ja [Sjögrenin syndrooma](#) ovat autoimmuunitauteja.

Autovasta-aineet

Omia rakenteita vastaan reagoivat, imusolujen muodostamat vasta-aineet.

B

Bakerin kysta

Polvitaipessa esiintyvä yleensä polven turpoamisen aiheuttama tyrän tapainen pullistuma.

Barisitinibi

Aikuisten nivelreuman peruslääkehoito, jos aiempi lääkitys on ollut tehoton tai huonosti siedetty.

Belimumabi (Benlysta)

[Systeemisen lupuksen \(SLE\)](#) hoitoon käytetty biologinen lääkeaine.

Biologinen reumalääke

Elävien solujen avulla valmistettu täsmälääke, joka vaikuttaa tarkasti tiettyihin kohtiin tulehdusreaktiossa.

Biopsia

Koepalan tai solunäytteen ottaminen kudoksesta ja tällaisen näytteen (mikroskooppinen) tarkastelu.

Bisfosfonaatti

Ryhmä luuntiheyttä parantavia osteoporoosilääkkeitä.

Borrelioosi

Punkin piston välityksellä tarttuva infektio, jonka oireena voi olla niveltulehdus.

Buprenorfiini (Temgesic)

Keskushermoston kautta vaikuttava kipulääke, jota käytetään vaikeissa kiputiloissa.

Bursiitti

Bursan eli jänteitä suojaavan limapussin tulehdus.

C

CK (kreatiinikinaasi)

Lihassentsyymi, jota ilmaantuu normaalia enemmän verinäytteeseen lihastulehduksessa.

COX

Syklo-oksigenaasi, entsyymi, jonka toiminnan estämiseen [tulehduskipulääkkeiden](#) toiminta pääasiassa perustuu.

CRP

C-reaktiivinen proteiini, kohoaa nopeasti tulehdustauoissa. Parhaiten tulehduksen määrää mittaava valkuaisaine veressä.

D

Daktyliitti

Sormen tai varpaan makkaramainen turvotus, tavataan usein [spondylartriiteissa](#).

Degeneraatio

Rappeutuminen tai tuhoutuminen.

Dermatomyosiitti

Autoimmuuni sidekudostauteihin kuuluva lihastulehdus, johon liittyy iho-oireita.

Dialyysi

Keinomunuaishoito

Diffuusi

Hajanainen

Diklofenaakki (Arthrotec, Diclomex, Diclofenac, Motifene, Voltaren)

Lyhytvaikutteinen tulehduskipulääke, josta on käytettävissä myös pitkävaikutteisia valmistemuotoja. Myös reumavoiteena.

DIP-nivel

Sormen tai varpaan keski- ja kärkejäsenen välinen nivel.

DISH

Diffuusi idiopaattinen skeletaalinen hyperostoosi, liiallinen luutumisen pääasiassa nikamien välillä selkärangassa.

Diskoidi

Kiekkomaisina läiskinä esiintyvä ihottuma. Esiintyy SLE:n yhteydessä tai itsenäisenä.

Divertikkeli

Suolitasku, umpipussi. Tavallisin esiintymisalue paksusuoli.

DNA-vasta-aine

Elimistön muodostama vasta-aine DNA:ta (deoksiribonukleiinihappo, sisältää yksilön perinnöllisen aineksen) vastaan. Happoa on solun tumassa kiertoisinä hyvin pitkinä molekyyleinä.

E

Ehlers–Danlosin oireyhtymä

Perinnöllinen sidekudossairaus, johon liittyy ihon venyvyyttä ja nivelten yliliikkuvuutta.

ELISA-tekniikka

Seerumin vasta-aineiden määrittäminen menetelmä.

EMG

Elektromyografia, tutkimus epäiltäessä esimerkiksi lihassairautta.

ENA-vasta-aine

Elimistön muodostama vasta-aine tuman pienempiä liukoisia (=extractable) rakenteita vastaan.

ENMG

Elektroneuromyografia, hermojen ja lihasten sähköisten toimintojen tutkimusmenetelmä.

Enteroartriitti

Suolistotulehdukseen liittyvä niveltulehdus.

Entesiitti tai insertiitti

Jänteen kiinnittymiskohdan tulehdus.

Entesopatia

Reumasairaus, jossa pääoireena ovat nivelten ja jänteiden kiinnittymiskohtien tulehdukset.

Eosinofiili

Veren valkosolutyypin, jyväsolu. Eosinofiilisten valkosolujen tulehtuneet rakkulakertymät eli granuloomat sisältävät mikrobeja tappavia, solukalvoja ja hermoja vaurioittavia entsyymejä. Eosinofiilien määrä lisääntyy erilaisten tulehduksellisten tilojen yhteydessä, jolloin solut toimivat osana immuunipuolustusta.

Eosinofiilinen granulomatoottinen polyangiitti, EGPA

Harvinainen krooninen verisuonitulehdus ([vaskuliitti](#)). Aiempi nimi Churg–Straussin oireyhtymä.

Eroosio

Röntgenkuvassa tai muussa kuvantamisessa näkyvä nivelpinnan syöpymä.

Etanersepti (Enbrel)

Biologinen reumalääke, tuumorinekroositekijä-alfan estäjä.

[Etodolaakki](#) (Lodine)

Melko lyhytvaikutteinen tulehduskipulääke.

[Etorikoksibi](#) (Arcoxia)

Pitkävaikutteinen tulehduskipulääke.

EULAR

[European League Against Rheumatism](#), eurooppalainen eri maiden reumayhdistysten yhteisjärjestö.

[F](#)

Feltyin oireyhtymä

Reumasairaus, johon liittyy niveltulehduksia, suurentunut perna ja valkosolujen niukkuus.

Fibroblasti

Sidekudosta tuottava solu.

[Fibromyalgia](#)

Laaja-alainen tuki- ja liikuntaelimestön kiputila, joka ei aiheuta elimistössä muutoksia.

Fibroosi

Arpeutuminen, tiiviin sidekudoksen muodostuminen muun kudoksen tilalle.

Fokaalinen

Läiskittäinen

Fosfolipidivasta-aine

Vasta-aine, jota esiintyy etenkin **[SLE-taudissa](#)**, aiheuttaa verisuonitukoksia ja keskenmenoja.

[G](#)

Gammaglobuliinit

Veren valkuaisaineryhmä, joka muodostuu vasta-aineista.

Gastriini

Vatsahapon eritystä lisäävä peptidihormoni.

Gastriitti

Vatsan limakalvon tulehduksellinen ärsytystila.

[Glukokortikoidit](#) (Prednisolon ym.)

Lisämunaiskuoresta erittyviä hormoneja, jotka vaikuttavat mm. sokeriaineenvaihduntaan ja elimistön puolustusjärjestelmään, lääkevalmisteina käytössä usein reumatautien hoidossa.

[Glukosamiini](#) (Arthryl, Comfora, Glucadol, Glucosamin)

Nivelrikossa käytettävä kipulääke.

[Golimumabi](#) (Simponi)

Biologinen reumalääke, tuumorinekroositekijä-alfan estäjä.

Granulomatoosi

Sairaus, jossa esiintyy kudosten granuloomia.

Granulomatoottinen polyangiitti, GPA

Sidekudossairaus, johon kuuluu monenlaisia oireita, ainakin verisuoni- ja munuaistulehdusta. Kutsuttiin aiemmin Wegenerin granulomatoosiksi.

Granulooma

Eosinofiilisia valkosoluja sisältäviä tulehdussolukertymä.

H

H2-reseptorin salpaajat

Mahalaukun haponeritystä vähentävä lääkeryhmä.

HAQ

Health Assessment Questionnaire, kyselylomake, jolla arvioidaan reumapotilaiden toimintakykyä.

Hb

Hemoglobiini, verenpuna. Kun ihmisellä on vähäverisyyttä, anemiaa, Hb-arvo on alentunut.

Heberdenin kyhmy

Kyhmyiset luumuodostumat nivelrikon vaivaamien sormien kärkinivelissä.

Hemoglobiini

Verenpuna.

Hepatopatia

Maksan sairaus.

HLA

Human leukocyte antigen. Solujen pinnan valkuaisaineita, joiden rakenne periytyy. Voidaan määrittää veren valkosoluista. Alttius sairauksille voi liittyä niihin. Esimerkiksi HLA-B27 altistaa [selkärankareumalle](#).

Homeopatia

Vanha hoitomenetelmä, joka käyttää erityisiä laimennettuja rohdosvalmisteita.

Hydroksiklorokiini (Oxiklorin)

Reumalääke, jota käytetään myös malariassa.

Hydrops intermittens

Säännöllisesti useimmiten noin viikon välein uusiutuva nivelturvotus, pääasiassa polvessa.

Hylaani (Synvisc)

[Nivelrikon](#) hoidossa käytetty niveleen ruiskutettava lääke.

Hypergamma-globulinemia

Suurentunut veressä kiertävien vasta-aineiden pitoisuus.

Hypermobiliteetti

Nivelten yliliikkuvuus/-taipaisuus.

Hypertrofinen osteoartropatia

Sairaus, jossa kämmenien ja jalkaterien iho- ja luukudos paksuntuvat, liittyy usein keuhko-, sydän- tai syöpäsairauteen.

Hyperurikemia

Liiallinen määrä virtsahappoa (uraattia) veressä, voi liittyä [kihtiin](#).

Hypotyreoosi

Kilpirauhasen vajaatoiminta.

Hyppyreuma

Palindrominen eli uusiutuva nivelreuma, jossa on lyhytaikaisia niveltulehduksia.

I

[Ibuprofeeni](#) (Burana, Ibumetin, Ibusal, Ibutabs, Ibuxin)

Eniten käytetty tulehduskipulääke. Saatavana myös ilman reseptiä.

Idiopaattinen

Itsesyntyinen, ilman tunnettua syytä alkava.

Immunogeneettinen

Immuunivastetta säätelevä perintöaines.

Immunoglobuliinit

Puolustusjärjestelmän solujen muodostamia vasta-aineita, joita on verenkierrossa ja kudoksissa etenkin tulehdusalueella.

Immunologinen

Immunologiaan eli elimistön puolustusjärjestelmiin liittyvä.

Immunosuppressiivinen

Kehon puolustusjärjestelmän aktiivisuutta alentava lääkitys.

Immuunikompleksi

Toisiinsa sitoutuneen vasta-aineen ja sen vastinparin, antigeenin, muodostama pari.

[Indometasiini](#) (Indometin)

Lyhytvaikutteinen tulehduskipulääke.

Infektio

Elävän mikrobin tartunta ja useimmiten sen aiheuttama tulehdus.

Inflammaatio

Tulehdus, elimistön puolustusreaktio aiheuttajaa vastaan.

[Infliksimabi](#) (Inflectra, Remicade, Remsima)

Biologinen reumalääke, tuumorinekroositekijä-alfan estäjä.

Inklusiokappalemyosiitti

Yleensä hitaasti kehittyvä, luurankolihashasten toimintaa heikentävä tulehdussairaus.

Interleukiini

Tulehdussolujen erittämä tulehduksen välittäjäaine, sytokiini.

Iskias

Hermojuuren puristustilasta johtuva selkäkipu, mukana usein tuntohäiriö tai halvauskin.

J

Joutsenkauladeformiteetti

Etenkin [nivelreumassa](#) tavattava virheasento, jossa sormen keskinivel on yliojentunut ja kärkinivel koukussa.

Juveniili nivelreuma

Lastenreuma.

K

Kaikukuvaus

Kuvausmenetelmä ilman säteilyä ultraääntä käyttäen.

Karpaalikanavaoireyhtymä

Rannekanavaoireyhtymä, hermon puristumisesta ranteessa syntyvä oireisto.

Kasvainnekroositekijä-alfa (TNF-alfa)

Tärkeä reumaattisen tulehduksen välittäjäaine.

Keratokonjunctivitis sicca

Kuivasilmäisyyteen liittyvä silmätulehdus, tyypillistä [Sjögrenin oireyhtymässä](#).

Ketoprofeeni (Kettesse, Ketomex, Ketorin, Orudis)

Tulehduskipulääke, myös reumavoiteena.

Kihti

Aineenvaihdunnan tauti, jossa virtsahappokiteet aiheuttavat niveltulehdusta.

Kliininen

Lääkärintutkimuksessa katsomalla, kuuntelemalla tai koskettamalla havaittava piirre.

Klorambusiili (Leukeran)

Reumatautien hoidossa joskus käytetty solunsalpaaja.

Kodeiini (Codaxol, Pamol Cod, Panacod, Ardinex)

Yhdistelmävalmisteissa mukana oleva keskushermoston kautta vaikuttava kipulääke.

Kollageeni

Sidekudoksessa, luustossa, jänneissä ja ihossa tukiaineena toimiva valkuaisaine.

Kondroitiini (Cartexan)

Nivelrikon oireita lievittävä lääkeaine.

Kondrokalsinoosi

Ruston röntgenkuvassa havaittu kalkkiutuminen.

Kortisonihoito

Glukokortikoidivalmisteita hyväksi käytävä tulehdusta ja muita reumatautien oireita lievittävä hoitomuoto.

Kortikosteroidi ja kortisoni

Kortikosteroidivalmisteet, puhekielessä kortisonivalmisteet hillitsevät tulehdusta. Kortikosteroidien lääkeryhmään kuuluvat prednisoni, hydrokortisoni, metyyliprednisoloni ja deksametasoni. Niitä voidaan käyttää tabletteina, voiteina iho-oireisiin, ruiskeena tai suonensisäisesti. Ks. kortisonihoito.

Krea

Kreatiniinin lyhenne, laboratoriokoe, joka mittaa munuaistoimintaa.

Kreatiinikinaasi (CK)

Lhasentsyymi, jota ilmaantuu normaalia enemmän verinäytteeseen lihastulehduksessa.

Kreatiniini (krea)

Munuaisten toimintakoe.

Krooninen

Pitkäkestoinen.

Kultahoito ([Auranofin](#), [Myocrisin](#))

Nivelreumassa käytetty lääkehoito.

Kysta

Epänormaali ontelo, voi sijaita missä tahansa elimessä, esimerkiksi luussa tai munuaisissa.

L

Lasko

"Senkka", veren punasolujen sakkautumisnopeutta kuvaava verikoe, kohooa tulehduksissa ja anemiassa.

Lastenreuma

Idiopaattinen juveniili artriitti, yhteisnimi joukolle lapsuusiässä alkaneita niveltulehduksia.

Leflunomidi (Arava)

Reumatautien hoidossa käytettävä solunsalpaajan tyyppinen lääke.

Leukosyytti

Valkosolu.

Luksaatio

Sijoiltaan meno.

Lymfosyytti

Valkosolutyyppi.

M

Magneettikuvaus

Magnetic Resonance Imaging (MRI), kuvausmenetelmä, jossa ei käytetä säteilyä.

Marfanin oireyhtymä

Sidekudoksen aineenvaihduntahäiriöön perustuva periytyvä sairaus.

MCP-nivel

Sormen tyvinivel, rystynivel.

Makkaravarvas tai -sormi

Tila, jossa varpaan tai sormen kaikki nivelet ovat turvoksissa, daktyliitti. Esiintyy etenkin nivelpsoriaasissa.

MCTD

Sekamuotoinen sidekudostauti (mixed connective tissue disease).

Mefenaamihappo (Ponstan)

Lyhytvaikutteinen tulehduskipulääke.

Meloksikaami (Meloxicam, Mobic)

Pitkävaikutteinen tulehduskipulääke.

Metotreksaatti (Trexan, Metoject)

Reumatautien hoidossa yleisimmin käytetty solunsalpaaja.

Metyyliprednisoloni (Medrol, Solomet)

Kortisonivalmiste (glukokortikoidi), jota joskus käytetään reuma- ja sidekudostaudeissa.

Morphea

Paikallinen, usein läiskinä esiintyvä skleroderman muoto.

MPO-entsyymi

Myeloperoksidaasientsyymi, esiintyy valkosolun solulimassa.

MTP-nivel

Varpaan tyvinivel.

Mykofenolaatti

Systeemisten sidekudossairauksien hoidossa käytetty lääke.

Myosiitti

Lihastulehdus.

N

Nabumetoni (Relifex)

Keskipitkävaikutteinen tulehduskipulääke.

Naprokseeni (Alpoxen, Miranax, Naprometin, Napromex, Pronaxen, Vimovo)

Keskipitkävaikutteinen tulehduskipulääke.

Natriumhyaluronaatti (Artzal, Hyalgan)

Kukonhelttauute, nivelrikon oireita lievittävä lääke, jonka lääkäri ruiskuttaa niveleen.

Neuropaattinen

Hermostoon liittyvä, esimerkiksi neuropaattinen kipu.

Neuropatia

Ääreishermoston toimintahäiriö. Oireisiin kuuluu muun muassa puutumista, kihelmöintiä, polttelua, tunnottomuutta tai hermokipua. Useimmiten sitä esiintyy alaraajoissa tai käsissä.

Nivelpsoriaasi

Psoriaasiin liittyvä reumasairaus.

Nivelreuma

Reumatoidi eli reuman kaltainen artriitti, arthritis rheumatoides. Yleisin pitkäaikainen niveltulehdus.

Nivelrikko

Osteoartriitti, artroosi, nivelruston vauriosta käynnistyvä nivelen paikallinen sairaus. Yleisin reumatauti.

NSAID

Non-steroidal anti-inflammatory drug. Tulehduskipulääke eli lääke, jolla on tulehdusta rauhoittava eli anti-inflammatorinen ja kipua lievittävä vaikutus. Ks. [kipulääkkeet](#).

O

Oligoartriitti

Vain muutaman (1-4) nivelen tulehdus.

Opioidi, opiaatti

Morfiinin kaltainen, keskushermostoon vaikuttava lääkeaine.

Ortoosi

Tukilaite tai -side, joka tukee raajaa tai estää nivelen virheasentoa.

Osmiumhappo

Aine, jota joskus käytetään estämään polvinivelen turvotusta.

Osteomyeliitti

Bakteerin aiheuttama luun ja luuytimen tulehdus, luumätä.

Osteopatia

Käsiä käyttäen tapahtuva nivelten ja selkärangan hoitotapa.

Osteopenia

Luukadon esiaste.

Osteoporoosi

Luukato, luun massan väheneminen. Luu haurastuu ja altistuu murtumille.

P

Pagetin tauti

Harvinainen, iäkkäillä esiintyvä ja murtumia aiheuttava luustosairaus.

Palindrominen artriitti

Nivelreuman muoto, jossa on lyhytaikaisia niveltulehduksia, hyppyreuma.

Parasetamoli

Lyhytvaikutteinen kipulääke, jota saa myös ilman reseptiä.

PBC

Primaari biliari kirroosi, rajoittuneeseen sklerodermaan (melko harvoin) liittyvä maksasairaus.

Perhosihottuma

Perhoskuvion muotoinen ihottuma poskipäissä ja nenänselässä.

Pigmentti

Väriaine.

PIP-nivel

Sormen tai varpaan keskinivel.

Piroksikaami (Felden, Piroxin)

Tulehduskipulääke, jota käytetään reumavoiteissa.

Plasmasolu

Vasta-aineita muodostava valkosolutyypä.

Pogostan tauti

Sindbis-viruksen aiheuttama, hyttysten levittämä ihottumatauti, johon voi liittyä niveltulehdus.

Polyarteritis nodosa

Vakavanlaatuinen valtimoiden tulehdus, autoimmuunitauti.

Polyartriitti

Monen (vähintään viiden) nivelen tulehdus

Polymyalgia

Iäkkäillä henkilöillä esiintyvä tulehduksellinen reumatauti.

Polymyosiitti

Lihasten immunologinen tulehdustauti.

PR3-entsyymi

Proteinaasi-3-entsyymi, esiintyy valkosolun solulimassa.

Prednisoni ja prednisoloni

Yleisimmin käytetyt suun kautta otettavat kortisonivalmisteet (glukokortikoidit).

Prostaglandiinit

Tärkeitä tulehduksen välittäjäaineita elimistössä.

Protonipumpun estäjät

Mahalaukun haponeritystä vähentävä lääkeryhmä.

PUVA-hoito

Valohoidon muoto, jossa yhdistetään UVA-valoa ja valolle herkistävää, kasvikunnasta saatua psoraleenia. Psoraleenit otetaan suun kautta, kylpynä tai voiteena.

Pyrofosfaattiartropatia

Niveltauti, jossa pyrofosfaatin saostuminen niveliin voi aiheuttaa niveltulehdusta.

[Q](#)
[R](#)

Raynaud'n oire

Käsien ja jalkaterien verisuonien supistumisherkyys. Iho muuttuu kylmässä kalpeaksi, sitten sinerväksi ja lämmitettyään punaiseksi. Joidenkin systeemisten sidekudossairauksien oire, mutta voi esiintyä myös itsenäisenä.

[Reaktiivinen artriitti](#)

Infektion (useimmiten suolistossa tai virtsateissä) aiheuttama tulehdusreaktio nivelissä.

[Reiterin tauti](#)

Reaktiivisen artriitin yhteydessä esiintyä oireyhtymä, johon kuuluu niveltulehdus, silmän sidekalvotulehdus ja virtsaputken tulehdus.

Relapsoiva polykondriitti

Monirustotulehdus, harvinainen etenkin korvien, keuhkoputkien ja nenän rustoja tuhoava sidekudossairaus.

Remissio

Sairauden painuminen oireettomaan vaiheeseen.

Reumatekijä

Autovasta-aine, jota tavataan yleisesti nivelreumassa ja Sjögrenin oireyhtymässä. Voi esiintyä myös muissa taudeissa ja terveilläkin.

[Rituksimabi](#) (Mabthera)

Biologinen reumalääke, vähentää tulehdukseen liittyviä B-soluja.

RNP-vasta-aineet

Tumavasta-aineiden laji, joka kohdistuu liukoisiin tumarakenteisiin (ENA) kuuluvia ribonukleoproteiineja (RNP) vastaan.

[S](#)

Sakroiliitti

Ristiluun (sacrum) ja suoliluun (ileum) välisen nivelen (s-i-nivelen) tulehdus.

SAPHO-oireyhtymä

Sairaus, johon liittyvät niveltulehdus (synoviitti, S), akne (A), rakkulaihottuma (pustuloosi, P), luun liikakasvu (hyperostoosi, H) ja luutulehdus (osteiitti, O) tai osa näistä.

Seerumi

Veriseerumi on veren osa, josta puuttuvat verisolut ja veren hyytymistekijät. Diagnostiset testit tehdään usein joko seerumista tai veriplasmasta.

Selekoksibi (Celebra)

Keskipitkävaikutteinen tulehduskipulääke.

Selkärangareuma

Selkärangassa ja myös raajanivelissä esiintyvä tulehduksellinen reumatauti, von Bechterewin tauti, spondylarthritis ankylopoetica.

Sepelvaltimo

Sydämessä sijaitseva verisuoni, jonka tehtävänä on kuljettaa veren sisältämää happea ja ravintoaineita sydänlihakseen.

Serologinen

Veren vasta-ainemäärityksin havaittava ilmiö.

Seronegatiivinen

Reumatekijä puuttuu. Vastakohta on seroposiitivinen.

Seroposiitivinen

Veressä tavataan reumatekijä.

Sertolitsumabipegoli (Cimzia)

Biologinen reumalääke, tuumorinekroositekijä-alfan estäjä.

S-i-nivel

Ristiluun (sacrum) ja suoliluun (ileum) välinen nivel.

Sitrulliinipeptidivasta-aine (CCPAb)

Reumatekijän kaltainen vasta-aine, jota esiintyy usein nivelreumassa, harvoin terveillä.

Sjögrenin oireyhtymä

Autoimmuunitauti, joka aiheuttaa etenkin limakalvojen kuivumista.

Skleroderma

Sidekudostauteihin kuuluva ihon kovettumissairaus. Esiintyy sellaisenaan tai siihen liittyvin oirein myös muissa elimissä.

SLE

Systeeminen lupus erythematosus, sidekudos-/autoimmuunitauti. Tunnetaan myös nimellä lupus.

Solunsalpaaja

Sytostaatti, solujen jakautumista hidastava tai estävä lääkeaine.

Spondylartroosi

Selkärangan nivelrikko.

Spondylartropatia

Selän nikamiin ja niveliin liittyvä sairaus. Tulehduksellisia spondylartropatioita (spondylartriitteja) ovat mm. selkärankareuma ja nivelpsoriaasi.

SS-vasta-aine

SS-vasta-aineita (SS-A ja SS-B) esiintyy [Sjögrenin oireyhtymässä](#).

Stillin tauti

Yleisoireinen [lastenreuma](#), joskus taudinkuva esiintyy myös nuorilla aikuisilla. Aikuisilla todettava muoto aikuisen Stillin tauti.

Subluksaatio

Nivelen osittainen sijoiltaan meno.

Sulfasalatsiini (Salazopyrin)

Suolisto- ja reumasairauksien hoitoon käytetty lääke.

Syklofosfamidi (Sendoxan, Syklofosfamid)

Reumatautien hoidossa joskus käytetty solunsalpaaja.

Syklosporiini, siklosporiini (Sandimmun Neoral)

Reumatautien hoidossa käytetty solunsalpaajan tapainen immunosuppressiivinen lääke.

Syndesmofyytti

Selkärangan nikamia yhdistävä luusilta [selkärankareumaa](#) sairastavilla.

Syndrooma

Oireyhtymä, joukko oireita jotka esiintyvät yhdessä.

Synovektomia

Nivelkalvon poisto, nivelen puhdistusleikkaus.

Synoviitti

Nivelkalvon tulehdus.

Systeminen

Laajasti elimistössä vaikuttava.

Systeminen skleroosi

Autoimmuunitauti, jossa oireita on etenkin ihossa, lihaksissa ja ruoansulatuskanavassa.

Sytokiini

Solujen tuottama, niiden välisiä viestejä välittävä valkuaisaine.

T

Telangiektasia

Pieni verisuonikeränen ihossa. Lämpimältäan 3-4 mm punertava pilkku.

Temporaaliarteriitti

Ohimovaltimotulehdus, liittyy usein polymyalgia rheumatica –sairauteen.

Tendiniitti

Jänteen tulehdus.

Tenosynovektomia

Jännekalvon poisto, jänteen puhdistusleikkaus.

Tinnitus

Korvan soiminen tai humina. Voi johtua korvan tai sen lähikudosten vaurioitumisesta ja toimintahäiriöistä, unettomuudesta tai melulle altistumisesta. Yleensä elimellistä syytä ei löydy. Voi olla ohimenevää hetkellistä tinnitusta tai pysyvää.

Titteri

Vasta-aineen pitoisuutta ilmaiseva luku.

T-lymfosyytti

Valkosolutyyppi.

TNF-alfan estäjä

Tuumorinekroositekijä-alfan estäjä, monien biologisten reumalääkkeiden vaikutustapa.

TNS

Transkutaaninen hermostimulaatio, hermojen sähköärsytykseen perustuva fysikaalinen kivunhoitomenetelmä.

Tofasitinibi

Aikuisten nivelreuman peruslääkehoito, jos aiempi lääkitys on ollut tehoton tai huonosti siedetty.

Tolfenaamihappo (Clotam)

Lyhytvaikutteinen tulehduskipulääke.

Tosilitsumabi (RoActemra)

Biologinen reumalääke, estää interleukiini 6:n toimintaa.

Tramadoli (Tradolan, Tramadin, Tramadol, Tramal, Tramium)

Keskushermoston kautta vaikuttava kipulääke.

Trochanterbursiitti

Reisiluun yläpäässä ison sarvennoisen päällä olevan limapussin kiputila.

Trombosyytit

Verihiutaleet.

Tulehduskipulääkkeet

Etenkin reumahoidossa, mutta myös monissa muissa kiputiloissa käytettäviä kipulääkkeitä (engl. non-steroidal anti-inflammatory drugs, NSAID). Monet saatavana myös ilman reseptiä. Ks. [kipulääkkeet](#).

Tulehdussolut

Elimistön puolustussolut, jotka kerääntyvät tulehdusalueelle. Esimerkkeinä syöjäsolut eli makrofaagit ja liuskatumaiset valkosolut.

Tumavasta-aineet

Solun tumia vastaan reagoivia vasta-aineita, joita tavataan tyypillisesti autoimmuunitaudeissa

Tuumorinekroositekijä

Kasvainnekroositekijä-alfa (TNF-alfa) on tärkeä reumaattisen tulehduksen välittäjäaine.

U

Ultraäänitutkimus

Kaikukuvaus, kuvausmenetelmä, jossa käytetään ultraääntä.

Uraatti

Virtsahapon suola, jonka kiteytyminen nivelessä voi johtaa kihtiin.

V

Valtimo

Paksuseinäinen verisuoni, joka kuljettaa verta sydäimestä poispäin. Valtimo kuljettaa happea ja ravintoaineita veren mukana kudoksille.

Verenkuva

Laboratoriotulos, joka sisältää perustiedot punasoluista sekä eri valkosolutyyppeiden ja verihiutaleiden määrästä.

Vaskuliitti

Verisuonitulehdus, jota esiintyy systeemisissä sidekudostaudeissa, joskus nivelreumassakin.

W